

alimara

MISCEL·LÀNIA

NÚMERO **50**/ ANY 2008/2007

Consell de
Mallorca

L'articulació del tercer sector social a Catalunya

Carles Barba

President de la Taula d'Entitats del tercer sector social de Catalunya

El llibre blanc com antecedent

El mes de juliol de 2003, un grup de les entitats més rellevants de l'àmbit social de Catalunya, reunides a Barcelona, constituíem jurídicament la Taula d'entitats del tercer sector social de Catalunya.

Quedava enrere un procés, de pràcticament un any de durada, en que els representants d'aquestes entitats havíem anat posant en comú les visions particulars sobre la situació de l'exclusió social a Catalunya i els problemes i reptes més importants que teníem plantejats les entitats dedicades a la inclusió social de les persones i col·lectius més vulnerables.

Dos anys abans, algunes d'aquestes entitats, entre les quals la Fundació Catalana de l'Esplai, Creu Roja a Catalunya, la Fundació Pere Tarrés i Caritas Catalunya, ens havíem dirigit al Govern de la Generalitat per a plantejar-li la necessitat d'elaborar un llibre blanc del tercer sector social, que permetés dimensionar-lo, senyalar els seus reptes principals i, sobretot, dibuixar les línies i escenaris de futur que el podien orientar.

Els màxims responsables del govern de la Generalitat van compartir la necessitat d'impulsar aquella iniciativa i van encarregar al Centre d'Estudis de Temes Contemporanis la recerca. Aquell primer estudi ens va aportar unes primeres dades de la dimensió del sector: 5.600 entitats, 900 milions d'euros anuals (1% del PIB català), 52.000 treballadors, 155.000 voluntaris, més d'un milió de persones ateses... També va dibuixar les formes organitzatives del sector, les seves relacions externes, la seva activitat, els seus punts forts i les seves debilitats.

Més enllà d'aquesta informació i anàlisi, el llibre blanc va significar la mirada conjunta sobre una sèrie d'organitzacions que fins la data s'havien reconegut i expressat per separat. A més, el procés d'elaboració i seguiment de la recerca els va permetre un major coneixement i relació, compartir un diagnòstic i cercar el denominador comú per tal d'iniciar un camí junts en una estructura organitzativa: la Taula d'entitats del tercer sector social de Catalunya.

Un diagnòstic compartit, un denominador comú, una missió conjunta

Les trobades dels responsables de les entitats durant la segona meitat del 2002 i primera del 2003, varen tenir per objecte cercar-ne el denominador comú.

Pel que fa al diagnòstic del tercer sector social vàrem assenyalar:

- Existeix un ampli ventall d'iniciatives i entitats
- Hi ha una gran diversitat sectorial dins la família del social
- Es produeix una gran atomització i dispersió d'esforços
- Constatem desconeixement i recels entre les entitats
- Tenim una gran dependència envers l'administració pública
- Els avenços en la millora de les polítiques socials són insuficients

- Evidenciem limitacions de comunicació i debilitat pel que fa al reconeixement de la societat
- Compartim dificultats i reptes comuns pel que fa al finançament de les nostres estructures, la gestió, els equips humans, el voluntariat, la qualitat, la utilització de les noves tecnologies, ...
- Cadascuna de les entitats té un gran actiu i el conjunt unes enormes capacitats complementàries.

Aquest conjunt de qüestions ens va fer arribar a la conclusió que per resoldre aquests reptes ens calia disposar d'un nou instrument organitzatiu -la Taula- que treballés sobre la base del denominador comú de totes les entitats.

La Taula va definir la seva missió entorn dos grans objectius: la millora de les polítiques socials i l'atenció a les persones més vulnerables i el reforçament del tercer sector social, i la millora i defensa dels interessos de les seves entitats.

Algunes decisions claus

Per tal de fer possible aquests objectius vàrem prendre quatre decisions que amb el temps es van demostrar, especialment rellevants:

- Decidir que els socis de la Taula serien organitzacions de segon/tercer nivell o singulars amb especial implantació territorial. Això ho vàrem fer perquè la Taula fos governable i per tal d'estimular d'articulació interna del sector.
- Establir un ferm compromís de les entitats i entre algunes especialment per tal de liderar el procés.
- Crear una estructura tècnico/executiva finançada entre totes les entitats.
- Definir un programa comú

Algunes decisions com les descrites poden sembla obvies. Tanmateix, l'experiència acumulada de les organitzacions membres de la Taula, va fer que fóssim especialment rigorosos en la seva aplicació.

Actualment, la Taula té vint-i-sis entitats associades que, a la seva vegada, n'integren a més de 2.000 (veure annex)

Què hem fet, que hem aconseguit

El programa comú que es va establir s'ha concretat i desenvolupat en els cinc anys de vida de la Taula en les següents realitzacions:

- Formulació de propostes i als partits polítics i debat amb els candidats amb motiu de les eleccions a Catalunya i a Espanya (2003-2004-2006).
- Elaboració de propostes en l'àmbit legislatiu: Estatut de Catalunya (2005) i Llei de Serveis Socials (2007)
- Primer Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya (2007)
- Proposta de reforma del 0,52%-0,7% del IRPF (2004-2007)
- Impuls dels instruments de millora de qualitat i transparència. Signatura de la carta de qualitat. (2007)
- Propostes per al Pacte i Pla d'inclusió social
- Propostes per al Pla del govern de Suport al tercer sector
- Pla Estratègic del tercer sector
- Anuari tercer sector
- Propostes de millora en la concertació de serveis públics amb el tercer sector
- Convenis de col·laboració Govern, Diputació i Ajuntament BCN
- Relació amb d'altres (EAPN, tercer sector, caixes, sindicats, col·legis professionals, universitats, empreses, etc.)

En aquests cinc anys els avenços han estat importants: s'han obtingut resultats concrets com ara les pluriannualitats en les subvencions com a instrument per tal de donar estabilitat al finançament de les entitats. També la inclusió dins l'Estatut de Catalunya o la Llei de Serveis Socials del tercer sector social com a agent i interlocutor a tenir en compte. S'ha impulsat la definició d'una estratègia del tercer sector social, l'establiment d'un Pla de suport al tercer sector per part del govern. S'ha promogut la recerca continuada a partir de la realització de l'anuari del tercer sector. S'ha promogut un treball important entorn de la millora de la qualitat dins les organitzacions, etc.

S'ha iniciat un camí compartit que no té tornada

La llista és llarga. En tot cas, al meu entendre, el més significatiu és que s'ha iniciat un camí compartit entre organitzacions que durant massa temps havien caminat per separat. Això no té precedents en termes històrics i no té tornada. El sector comença a tenir un recorregut autònom i una agenda pròpia.

Aquestes organitzacions ens hem adonat que el que ens és comú és molt més del que ens diferencia. Que junts tenim més força. Que ens necessitem, siguem entitats grans, mitjanes o petites. Que tenir èxit en la inclusió social demana ajuntar tots els actius. Que la confiança, la cohesió interna i l'absència de conflictes són elements claus per avançar. Tot això

ha permès també que les administracions públiques i els partits polítics ens reconeixin com a interlocutors.

La realització del 1r Congrés del tercer sector social el mes de març de 2007 va significar l'obtenció de la carta de ciutadania del tercer sector social. La presentació en societat d'un potencial enorme de ciutadans i d'organitzacions que sota el lema "Treballem junts per la inclusió social" ens varem reconèixer com un cos comú conformat per a moltes complementarietats i amb voluntat de participar en l'espai públic.

Annex. Relació de socis de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

AIRES- Plataforma Catalana d'Empreses d'Inserció

CÀRITAS CATALUNYA

COCARMI (Comitè Català de Representants de Persones amb discapacitat)

CONFEDERACIÓ ECOM

COORDINADORA DE TALLERS PER A PERSONES AMB DISCAPACITAT

PSIQUICA DE CATALUNYA

CREU ROJA A CATALUNYA

ECAS (Entitats Catalanes d'Atenció Social)

FACEPA (Federació d'entitats catalanes d'educació de persones adultes)

FAFAC (Federació d'Associacions de Familiars de malalts d'Alzheimer de Catalunya)

FATEC (Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya)

FCD (Federació Catalana d'Entitats d'Ajuda al Drogodependent)

FCVS (Federació Catalana de Voluntariat Social)

FEATE (Federació d'entitats d'assistència a la tercera edat)

FECEC (Federació Catalana d'entitats contra el càncer)

FEDAIA (Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància)

FEDELATINA (Federación de Entidades Latinoamericanas de Cataluña)

FEPA (Federació d'Entitats amb Pisos Assistits)

FOGAC (Federació d'organitzacions Catalanes de Gent Gran)

FUNDACIÓ CATALANA DE L'ESPLAI

FUNDACIÓ CATALANA D'ESCOLTISME LAIC JOSEP CAROL

FUNDACIÓ PERE TARRÉS

FUNDACIÓ SANT JOAN DE DÉU

MINYONS ESCOLTES GUIES SANT JORDI DE CATALUNYA

MOVIMENT LAIC I PROGRESSISTA

SECTORIAL DE COOPERATIVES D'INICIATIVA SOCIAL (Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya)

VORAVIU

Palma de Mallorca, 9 de novembre de 2007